Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 97. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 23-го ТРАВНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 23, 1956. No. 97. VOL. LXIII.

ВИЛСОН ОСУДЖУЄ ПЕРЕБІЛЬШУВАННЯ СУПЕРНИЦТВА І РОЗБІЖНОСТЕЙ

Вашингтон. — Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон скликав надзвичайну пресову конференцію для з'ясування поглядів секретаріяту оборони і його найближчих співробітників на справу оборонних спроможностей й мілітарної сили ЗДА. В конференції крім Вилсона, взяли участь секретарі фльоти і летунства, як теж адмірал Артур В. Редфорд, голова об'єднаних шефів штабу та ген. Натан Ф. Твайнінґ, шеф штабу летунства, ген. Мексвелл Д. Тейлор, шеф штабу армії, ген. Рендолф Мек Ц. Пейт командант Корпусу Морської Піхоти й адм. А. А. Бирк, шеф морських операцій. У своїй заяві, прочитаній під час конференції, секретар оборони ствердив, що розбіжності між окремими родами зброї в поглядах на завдання, виробництво нової зброї й асигнування грошей на такі чи інші проєкти набрали, після виступів таких чи інших офіційних представників й особливо ж після коментування цих виступів у пресі, непотрібного перебільшення, яке не завжди виходить на добро країни. Завжди й усюди — заявив Вилсон — були і є деякі різниці в думках між поодинокими збройними силами у зв'язку з мілітарними операціями. Різні погляди на такі чи інші справи, як теж розсудливе суперництво є здоровим явищем і проти нього не можна мати ніяких закидів. Але не приносить жадної користи справі витягання різних довірочних рапортів і будування на них надто поквапних висновків, тим більше, якщо відповідальні чинники не завжди мають можливість виступити проти таких чи інших, не раз здавалося б цілком справедливих обвинувачень і закидів. Вилсон подав у дальшому до відома, що актуальні завдання й ролі окремих збройних сил будуть вже незабаром змінені і пристосовані до вимог продукції модерної зброї і нових технічних винаходів. Ці зміни будуть проводжувані передусім під аспектом успішности і корисности для країни. Секретаря оборони підтримали в його думках секретарі і шефи штабів окремих збройних сил, заявляючи, що сучасна програма озброєння відповідає оборонним конечностям і що перебільшувані пресою розбіжності між окремими збройними силами здебільша такого характеру, що за них військові офіційні військові чинники не несуть ніякої відповідальности.

В червні відбудеться перша спроба з водневою безпілотною ракетою

З покладу корабля „ЮСС Мт. МекКінлі" в дорозі до Кайалейн. — Як інформують з офіційних кіл, в червні ц. р. на теренах атомових спроб на Пацифіку відбудеться перша спроба з безпілотною ракетою, зарядженою малою водневою бомбою. Відбудеться ця спроба в рамцях запляннованої на літні місяці низки спроб (коло десяти) з водневою бомбою. Відбута в понеділок ранком, за нюйоркським часом в неділю по полудні) спроба з великою водневою бомбою пройшла з повним успіхом. На думку специялістів, З'єдинені Держави Америки мають сьогодні ескадри бомбардувальників, які з допомогою скидуваної з літака водневої бомби можуть знищити кожне місто у світі. Ударна сила нової зброї збільшиться непомірно, коли її можна буде вистрілювати на далеку відстань теж з допомогою безпілотних ракет.

Филаделфійський „Тризуб" переміг у фіналі Сходу за Чашу Аматорів і звання чемпіона футболу ЗДА

Филаделфія. — Українські футболісти УСТ „Тризуб", Феладелфія, добилися великого успіху в грах за першенство аматорів футболу (соккер) ЗДА, перемагаючи у фіналі Сходу (півфіналі ЗДА) за Чашу Аматорів Америки сильного противника і кількакратного першуна ЗДА команду сталеварників з Гармавіл біля Питсбургу — С. К. Гаррікенс. В першій зустрічі українці виборoли нерішену — зате в других змаганнях у Филаделфії перемогли їх відношенням воріт 2:1. По блискучому центрі д-ра Павлічки в другому часі Ігор Чижович дав ведення 1:0, побиваючи олімпійського кандидата ЗДА Дон Маліновського на воротах. Матч закінчився внічию 1:1 (до половини 0:0). Щойно в обов'язуючій догривці (2 рази по 15 хвилин), яку децидував рейдуючий заложник Якопек, за три хвилини перед кінцем Богдан Сеник, правий крайник нападу „Тризуба" ґарантував перемогу українській репрезентації, стріляючи переможні ворота під загальний ентузіязм понад 3.000-ної маси глядачів. Суддя п. Крафт з Балтимор, був дуже добрий. Вирішивши ці надзвичайно гарні, завзяті і важливі змагання у свою користь, перед футболістами „Тризуба" ще тільки один противник — фіналіст С. К. „Кютіс" із Ст. Люїс в їхньому поході до звання аматорського першуна ЗДА і за чашу аматорів.

В АМЕРИЦІ

● **Беручи до уваги** фактичний стан, що американські збройні сили мають сьогодні більше ветеринарів, як звірят, якими треба опікуватися і їх лікувати, секретар оборони Чарлз Е. Вилсон доручив командуванням армії і летунства відрядити ветеринарів до іншої праці або звільнити їх з військової служби.

● **Френклін Д. Рузвелт**, юнійор, який є агентом і правним заступником уряду Домініканської Републіки на терені ЗДА звернувся до генерального прокуратора Герберта Бровнелла, юн., зробити всі заходи і зусилля для вияснення справи „таємного зникнення" д-ра Хесуса де Ґаліндеца, лектора Колюмбійського Університету і непримиримого ворога теперішнього президента ген. Рафаеля Л. Трухільйо. У відповідь на це звернення уряд державного прокуратора порадив Френклінові Д. Рузвелтові, звернутися з таким апелем до уряду Домініканської Республіки, що його він — Рузвелт — репрезентує.

● **103 американських** асекураційних компанії забезпечення від вогню, вирішили приймати аплікації на забезпечення від вогню також від підприємств, які зв'язані з продукцією атомової енергії, зокрема забезпечення нуклеарних реакторів. Кампанії будуть давати покриття до суми 11,114.000 долярів за один реактор або за один завод атомової енергії.

● **Американський Червоний** Хрест відзначував в понеділок, дня 21 травня ц. р. 75-річчя з дня свого заснування. Згадана добродійна організація, яка нараховує сьогодні понад 7,000 відділів і філій у ЗДА і на їхніх територіях, була заснована 21 травня 1881 року панною Кларою Бартон, що працювала ще під час Цивільної Війни в ділянці допомоги раненим воякам.

ЗВІТИ ЗАПОВНИЛИ ПЕРШИЙ ДЕНЬ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНСОЮЗУ

Союзівка, Керґонксон. — Звіти членів Головного Екзекутивного Комітету і Головної Контрольної Комісії заповнили перший день річних нарад Гол. Уряду УНСоюзу, що почались в понеділок 21 травня і триватимуть впродовж цього тижня. Наради, що відбуваються у набутій недавно новій віллі „Київ", відкрив, як уже інформовано, гол. предсідник п. Д. Галичин, вітаючи приявних і підкреслюючи деякі важливіші проблеми та подаючи порядок нарад, який прийнято одноду шно.

ЗВІТ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА Д. ГАЛИЧИНА

Черговою точкою нарад був звіт гол. предсідника п. Дмитра Галичина. На початку звітодавець ствердив, що минулий рік увійшов в історію, як рік найбільшого добробуту країни і це позначилось теж на більшому рості і розвитку всіх галузей суспільного життя, включно з такими організаціями, як Український Народний Союз. Проте, коли прибутки деяких корпорацій і організацій збільшились вдвоє і більше, або, коли кількість забезпечених у приватних компаніях зросла на мільйони, то розвиток нашої організації, УНСоюзу, все ще не є пропорційний до такого ж росту американських компаній, ані далеко ще не вичерпав наших можливостей. В дальшому звітодавець подав порівняльні числа з організаційного і фінансового розвитку УНСоюзу, які опісля ще подрібно виснено у звітах головного секретаря і головного касира. Шукаючи причин слабшого розвитку наших організацій в порівнянні з загальноамериканським розвитком, звітодавець звернув увагу на все ще великий брак зрозуміння забезпечення серед нашого загалу з одного боку і на все ще замалу активність Відділів УНСоюзу та їх урядів з другого боку. Звітодавець подав ряд практичних прикладів, як цю працю оживити. Гол. предс. Д. Галичин подав в дальшому загальний огляд і характеристику праці УНСоюзу в багатьох інших галузях, звернувши в першу чергу увагу на культурну активність, що проявилась в ряді нових вже опублікованих або зданих до друку творів англійською та українською мовами; на участь у різних політичних акціях, включно з інтерпеляцією в Державному Департаменті у Вашинґтоні в справі політики „непередрішення" мин. року; на виховну акцію, яка включала теж продовжування і удосконалювання курсів українознавства на „Союзівці"; на допомогову акцію, що проявилась м. ін. в наглій допомоговій компанії для поводян — та цілий ряд проявів іншої активности. Окремо здавав п. Д. Галичин звіт з Адміністрації „Свободи", яка в звітовому часі заключалась в понад 200,000 долярів обороту. Із конкретних пропозицій які видвигнув гол. предс. п. Д. Галичин на найближчу мету, згадати б зокрема реорганізацію існуючої вже віддавна при Головному Уряді Культурної Комісії з широким засягом діяльности.

ЗВІТИ ЗАСТУПНИКІВ ГОЛ ПРЕДСІДНИКА АДВ. М. ПІЗНАКА І ПАНІ ГЕНОВЕФИ ЖЕРЕБНЯК

Заступники гол. предсідника адв. Михайло Пізнак і пані Геновефа Жеребняк, які належать до народженої вже в Америці української ґенерації, звітували про свою участь у працях Гол. Екзекутивного Комітету, як і про свою індивідуальну активність з рамени УНСоюзу в його рямках та на загальногромадському полі. Теж і вони, підкресливши замітний дальший розвій УНСоюзу, звертали увагу на все ще існуючі великі можливості дальшого росту і ще більших успіхів. Вони зокрема заторкали широку проблему тут народженої ґенерації та її великі ресурси і великий потенціял для нашого загального життя.

ЗВІТ ГОЛ. СЕКРЕТАРЯ п. ГРИГОРІЯ ГЕРМАНА

Із звіту гол. секретаря п. Григорія Германа виходить, що хоч у 1955 році здобуто для УНСоюзу 3,490 нових членів, то все ж організація збільшилась в цьому часі фактично тільки на 530 членів, покривши свої членські витрати в померлих (458), у тих, що відійшли зі зворотом в готівці (489) та інших, і зокрема у все ще завеликих суспендах, які у звітовому часі становили 1,430 членів. Далі гол. секретар поінформував, що в звітовому часі створено 11 нових Відділів, один відновлено, а п'ять розв'язано так, що з кінцем 1955 року УНСоюз мав усіх 498 Відділів. Загальна кількість членів УНСоюзу з кінцем 1955 р. виносила 71.003 члени. На закінчення свого звіту гол. секретар п. Г. Герман назвав цілий ряд того, що можна означити, як світла і тіні організаційної праці, подаючи одночасно деякі практичні вказівки, як можна збільшити світла і зменшити тіні.

ЗВІТ ГОЛ. КАСИРА П. РОМАНА СЛОБОДЯНА

Свій звіт гол. касир п. Р. Слободян розпочав короткою заввагою, що хоч довгі табелі і багатоциферні числа касового звіту можуть видаватись найнуднішими, то по своїй суті вони є найбільш міродатними для загальної характеристики організації, її стану та розвитку, бо з кожним числом, яких у тому звіті так багато, зв'язана якась активність та творчий процес рук і умів кількадесяти тисяч членів УНСоюзу. Із звіту гол. касира п. Р. Слободяна виходить, що каса УНСоюзу за звітний 1955 рік мала 3,192.417.68 долярів приходу, з того найбільша сума, бо 1,875.058.38 долярів походили з місячних вкладок від членів. Прибутки з різних інвестицій становили 580,151.10 долярів. Найбільшу цифру по стороні розходів становлять виплати посмертних запомог, які в звітному часі склались на суму 360,051.59 дол. Поважну цифру становлять виплати дивіденд, разом у звітному часі на 121,829.08 дол. В загальному майно УНСоюзу збільшилося у 1955 р. на 1,310.-366.86 дол. (або 7.98%) себто УНСоюз йде вже мільйоновими кроками вперед. Загальне майно УНСоюзу з кінцем 1955 р. становило 17,-869,927.09 дол., яке в міжчасі вже переступило 18 мільйонів дол. Інтересно додати, що УНСоюз має сьогодні 4,072,-162.29 дол. більше резерви, ніж цього вимагають асекураційні закони. Це ставить УНСоюз між найкраще загосподаровані і найпевніші цього роду організації.

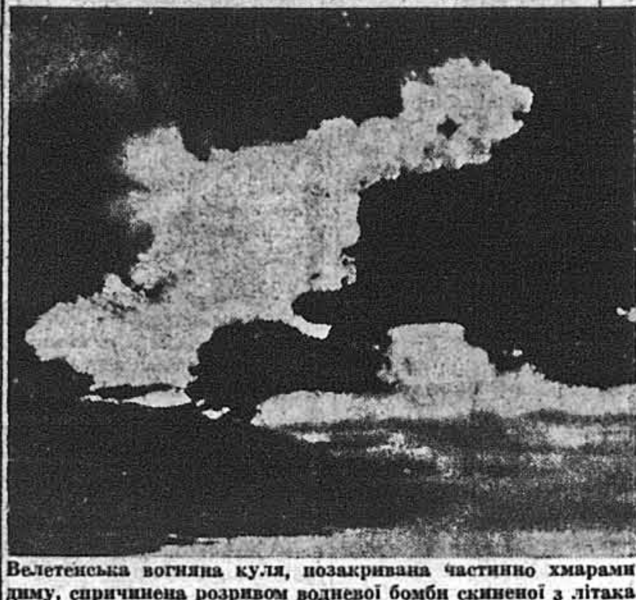
ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

Від імені Головної Контрольної Комісії звітував у хвилевій неприявності її голови д-ра Вол. Галана, його заступник, інж. Степан Куропась. Він ствердив у першу чергу, що Контрольна Комісія впродовж мин. тижня з найбільшою дбайливістю і увагою перевірила організаційний і фінансовий стан УНСоюзу та його діловодство та ствердила, що все є в найбільшому порядку і що організація виказує виразні тенденції дальшого росту. Переходячи поодинокі позиції організаційного життя, інж. Ст. Куропась твердив, що коли мова про членів, то можна б сказати, що в звітному часі „нас діти врятували", а це тому, що з звітному часі Відділ повнолітніх членів у порівнянні з минулим роком зменшився на 29 членів а молодечий департамент збільшився в тому самому часі на 559 членів, що дало в результаті загальне збільшення на 530 членів. Давши загальний огляд фінансового стану та потвердивши циферні дані у звіті гол. касира, інж. Ст. Куропась в імені Гол. Контрольної Комісії ствердив, що „діловодство є у взірцевому порядку, майно добре ульоковане і приносить задовільні відсотки, а організаційне життя виказує нормальний зріст членства та де здоровим руслом до світлої майбутности УНСоюзу".

З черги звітували індивідуально поодинокі члени Головної Контрольної Комісії: пп. інж. Ст. Куропась, Іван Іванчук, Петро Кучма й інж. Володимир Коссар. Всі вони заторкували актуальні організаційні і громадські проблеми УНСоюзу на місцях, зупиняючися на своїй власній активності. Інж. В. Коссар подав крім цього загальну характеристику Союзового життя в Канаді.

На цьому закінчено перший день нарад Гол. Уряду УНСоюзу.

ЗАГРАВА ВОДНЕВОЇ БОМБИ НАД ОКЕАНОМ

Велетенська вогняна куля, позакривана частинно хмарами диму, спричинена розривом водневої бомби скиненої з літака на острів Наму

Німеччина не виречеться втрачених східніх земель

Бонн. — Західньо-німецький уряд запевнив 11 мільйонів німців, прогнаних після війни з т. зв. Судетського краю в ЧСР і східніх земель, що їх дістала Польща, що він ніколи нікому не запродасть їхнього права до „своєї вужчої батьківщини". Західньо-німецький міністер закордонних справ д-р Гайнріх фон Брентано і міністер для всенімецьких справ Кайзер виголосили промови і вислали звернення до кількох великих груп тих німецьких виселенців, які майже одночасно щороку відбувають свої зібрання в різних західньо-німецьких містах. У Нюрнберґу відбулись такі збори з участю 110,000 судетських німців. В Бохумі на Рурщині зібрались 100,000 колишніх мешканців німецького Помор'я, а в Кельні — 30,000 колишніх мешканців Бресляв (Вроцлаву). Міністер фон Брентано заявив, що західньо-німецький уряд не змінить свого принципового становища, що право самовизначення є єдиним мірилом, за яким населення краю чи окремих провінцій може виявляти свою волю щодо дальшого політичного стану. Найбільш категоричною була заява цих речників західньо - німецького уряду щодо земель між теперішньою лінією Одри-Нісси (німецько-польський кордон) та передвоєнним німецько - польським кордоном.

Прем'єр Ізраїлю готов поїхати до Каїро

Єрусалим. — Ізраїльський прем'єр Бен Ґуріон потвердив заяву, що її склав перед молодим єгипетським журналістом, який інкоґніто відвідав був Ізраїль, — що він, Бен Ґуріон, готов в кожній хвилині поїхати на кожне місце, включно з Каїром, на зустріч з єгипетським прем'єром Нассером і обговорити з ним усі справи, що їх тільки захоче заторкнути Нассер. Жидівські часописи в Ізраїлі передрукували в цілості репортаж і політичні коментарі, що їх написав той єгипетський журналіст Ібрагім Іззат, репортер одного єгипетського тижневика в Каїро. Однак ізраїльський уряд заявив, що не видасть ніякої більше візи на в'їзд будь-якому арабському журналістові, поки єгипетський уряд не погодиться впустити до Єгипту ізраїльського журналіста і не запевнить йому такої самої безпеки та свободи рухів, як це сталося у випадку подорожі Іззата до Ізраїлю. Цей останній дуже гостро скритикував у своїй статті відносини, в яких мусить жити арабська меншина в Ізраїлі. Однак він признав, що настрої жидівської маси в Ізраїлі є мирні і всі мріють про тривкий мир з Єгиптом. Проте він перестеріг арабський світ перед сильним промислом в Ізраїлі, який, допущений на арабські ринки, сильно пошкодив би арабському промислові.

Звільнені з сов. кацетів поляки й балтійці сподіваються виїхати до Америки

Ню Йорк. — Багато поляків і балтійців, особливо естонці й литовці, дістали в останніх днях від своїх свояків, які перебували в совєтських таборах невільничої праці, листи з повідомленням, що їх не тільки випущено на волю, але й що буцім-то большевики обіцяли їм, що дадуть їм візу на виїзд до ЗДА, якщо вони цього захочуть і якщо зголосяться їх свояки в Америці. При цій нагоді американська преса пригадує, що большевики вивезли з „східньої Польщі" після зайняття її в 1939 р. 1,500,000 „поляків", — що, очевидно, торкається в першій мірі українців, білорусинів і литовців. 300,000 громадян Польщі звільнено в 1942 році при творенні армії Андерса, а коло пів мільйона з кінцем війни. Тепер полегшали можливості жидів із СССР до Палестини. З Польщі дозволено на виїзд певної скількости осіб до Англії, де їхні свояки осіли на постійне. Однак Державний Департамент дуже сумнівається в здійснення большевиками обіцянок, даних звільненим вчорашнім в'язням з кацетів якщо взагалі такі обіцянки були дані, — бо ж саме тепер йде посилена акція комітету ген. Міхайлова за поворотом „на родіну" втікачів, а совєтська амбасада в Зах. Німеччині не вгаває у заходах спонукати до масової репатріяції таможніх еміґрантів з СССР і сателітних країн.

АНГЛІЯ РІШЕНА СИЛОЮ ЗБЕРЕГТИ СВОЇ КОЛОНІЇ

Лондон. — Англійський уряд рішений всіми засобами, включно з покористуванням силою, зберегти свої колонії Кипр, Сінґапур і Аден з уваги на їх стратегічне значення — заявив міністер закордонних справ Селвейн Ллойд у понеділок 21 травня на зібранні консервативної партії в Нюарку, в окрузі Нотінґгемшайр. Зречення з отих заморських посілостей, — сказав Ллойд, — було б для уряду „зламанням свого символу віри". Англійський міністер закордонних справ використав цю нагоду для виголошення такої політичної промови свідомо, щоб відповісти щораз частішим голосам критики на англійську політику на Кипрі, Сінґапурі й Адені: в цих всіх трьох пунктах населення домагається права самовизначення з очевидною ціллю проголосити власну державність, або приєднатися (як у випадку Кипру) до іншої держави. Всі ці три посілості є тепер „коронними колоніями" Англії, при чому Аден охоплює порт, як колонію і суміжний обшир, як протекторат. З трьома іншими коронними колоніями такого самого великого стратегічного значення — Ґібральтаром, Мальтою і Гонґ Конґом — Англія (покищо) не має клопоту. Найгірша ситуація є тепер на Кипрі, де продовжується підпільна терористична акція тайної кипрської революційної організації. Англійський міністер Ллойд різко критикував становище соціялістичної опозиції та недавній виступ в палаті лордів кол. голови Партії Праці, кол. прем'єра Клемента Етлі. Ллойд спростував закид цього останнього, наче б щойно від вивезення з Кипру архиєпископа Макарія почав шаліти на Кипрі терор і погіршились відносини. Революційна акція кипрських греків почалась в листопаді мин. року, а Макарія вивезено в березні ц. р. головно власне за його відмову виступити проти терору й осудити його. Ллойд запевняв, що тільки невеличка частина кипрських греків одобрює діяльність тієї терористичної організації, бо ця діяльність коштує кривавих жертв також самим кипрським грекам і створює страшні умовини життя для всього населення. З інших заторкнених Ллойдом справ — він „привитав" в імені англійського уряду заповіджену редукцію збройних сил СССР, але підкреслив, що Англія швидше почала зменшувати свою армію і засадничо стоїть на становищі, що кожне роззброєння повинно бути предметом контролі й інспекції. В теперішніх міжнародних умовинах НАТО мусить залишитись сильним військово, а ще сильнішим політично. Тепер нема безпосередньої небезпеки совєтської аґресії. Совєтські диктатори пробують „експортувати комунізм так само, як всякі експортові товари і свою технічну службу". — Але — прийшов до висновку англійський міністер закордонних справ Ллойд — теперішня холодна війна куди краща від атомової війни.

Єгипет затаює дальший закуп зброї

Каїро. — В єгипетській радіопередачі з Каїро було в останню неділю повідомлення про підписання нової умови між Єгиптом і Польщею про закуп у Польщі зброї.— Речник польської амбасади в Каїро не заперечив ані не потвердив тієї вістки, тільки підкреслив, що дійсно від двох тижнів перебуває в Каїро делеґація від Польщі для ведення торговельних переговорів. Тим часом речник єгипетського уряду на другий день після тієї радіопередачі заперечив тій вістці, заявивши, що вона полягала мабуть на „непорозумінні" та що вправді підписано з Польщею торговельну умову, але нема там мови про транспорти зброї з Польщі для Єгипту. Однак закордонні дипломати й журналісти в Єгипті переконані, що та радіова вістка була правдива та що лиш згодом єгипетський уряд вирішив відкликати її, щоб надалі закуповувати зброю у комуністичних державах у тайні перед західніми державами. Саме в минулу суботу, напередодні того таємничого „помилкового" радіоповідомлення, єгипетський прем'єр Ґамаль Абдель Нассер виголосив войовничу промову при нагоді піднесення єгипетського прапору на торпедних човнах і міноловцях, отриманих в останньому часі від Чехословаччини, чи пак СССР. Нассер, натякнувши на останню доставу 12 ракетних літаків від Франції Ізраїлеві, заповів, що Єгипет купуватиме далі зброю „де вдасться". Здогадуються, що достава зброї для Єгипту була одною з цін, за які Єгипет визнав комуністичний Китай.

В СВІТІ

● **Гаррі Труман**, кол. президент, роз'їжджаючи по Европі прибув до Риму, де з усмішкою позував фотографам на тлі руїн історичного Колізею. Він був на 15-хвилинній авдієнції у Папи Пія XII, після чого Папа прийняв також його дружину і членів товариства, з яким панство Трумани разом перебувають в Европі. Труман відмовився сказати, про що була мова між ним і Папою, але признав, що він є прихильником встановлення постійної американської амбасади при Ватикані.

● **У Парижі** закінчилась судова розправа, яка впродовж 31 дня була сенсацією Франції: у справі просякання військових таємниць з Державної Ради Безпеки. З-посеред 4-ох підсудних — двох звільнено: генерального секретаря Державної Ради Безпеки, Жана Мона, бувшого генерального резидента Тунісії і журналіста Барана, який мав передавати отримувані від Ради Безпеки відомості про воєнну ситуацію в Індо-Китаї одному комуністичному послові. Чотири роки в'язниці дістав асистент Жана Мона, Рене Тюршеи, який давав документи урядовцеві Роджерові Лябрюсс, що передавав їх названому журналістові. Лябрюсс засуджений теж на чотири роки в'язниці. Після проголошення присуду в судовій залі зчинилася бійка між своякам и підсудних.

● **На Кипрі**, в помешканні єпархіяльного єпископа з Патосу, англійська поліція знайшла 5 пістоль, з яких дві були з повними магазинами набоїв, а одна — як виявлено з поміччю балістичного досліду — була вжита недавно для терористичного замаху зі смертним вислідом. Хто ними користувався — невідомо, бо сам єпископ утік до Греції. Англійці опечатали будинок. Минулої неділі згинув наслідком терористичної акції грецьких націоналістів 32-ий англієць на Кипрі, 19-річний вояк, поранений бомбою.

● **Матіяш Ракочі**, перший секретар мадярської комуністичної партії, заявив, що з в'язниць Мадярщини випущено всіх соціял-демократів, про яких під час відвідин у Лондоні Хрущова, говорили англійські соціялісти. Мадярські комуністи повідомили про це англійську Партію Праці.

● **Хрущов** під час бенкету, влаштованого на честь французького прем'єра і міністра закордонних справ, оповідав перероблену на російський лад відому казку Андерсена про царя, що його не можно було пізнати коли він роздягнувся. „У купелі, — закінчив свою розповідь Хрущов — ви не можете відрізнити, хто цар, а хто Хрущов". Закордонна преса вмістила з цього приводу влучні завваги, що між старорежимним самодержавним царем і диктатором Хрущовим, нема великої різниці.

● **У Калькутті** в Індії зростає епідемія холери, на яку захворіло впродовж перших трьох тижнів 1,207 осіб, а з них 173 особи померли. У тому мільйоновому місті вибух скандал у зв'язку з публічними закидами, що службовці міського санітарного відділу продають відпадки харчів, а з старого поржавілого заліза поробили рури для доплиmу питної води.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

23 травня 1938 року на вулиці Роттердаму згинув від годинникової бомби, схованої ніби у пуделку сигар, Євген Коновалець, ще одна жертва большевицької змови і провокації. Від того часу рік-річно згадує його пам'ять не тільки політична організація, яку він очолював від 1929 року, але й ціле українське громадянство, свідоме його індивідуальности на всеукраїнську міру та його історичних заслуг.

Євген Коновалець — молодий студент у рядах австрійської армії, став клясичним зразком, як у воєнно-революційні роки люди, які мають в собі завдатки до великих діл, дістають змогу вирости, діяти, переходити в майбутнє як творці історії рідного народу. Він був одним із тих молодих галичан, які в горнилі революції 1917/19 рр. так глибоко перейнялись всеукраїнським світоглядом, що не тільки в їх політичних поглядах, але й у їх вдачі та психіці не стало місця для територіяльного партикуляризму. Це був всеукраїнський державник, який відчував і знав, що, поки батьківщина поневолена, мусить вестить за її визволення безперервна боротьба, включно із засобом сили, як протиставлення насильству окупанта. Таким чином Євген Коновалець став одним із тих фанатиків творення української збройної сили, які, на жаль, були нечисленні в перших роках української революції, що відразу полонила народні маси, передусім своїми соціяльними гаслами.

І тому з таким трудом прийшлось дістати дозвіл на формування Січових Стрільців у Києві літом 1917 р. Після короткого первісного періоду, Євген Коновалець став їх командантом і був ним до самого кінця існування цієї військової формації, яка з відділу і куреня розрослась у корпус. З іменем Січових Стрільців нерозривно зв'язане ім'я Євгена Коновальця, їхнього полковника. Він і його найближчі співробітники — військовики, що становили Стрілецьку Раду, зуміли створити з тієї бойової одиниці зразкову формацію.

Євген Коновалець був типом активіста. Коли носив військову уніформу — був звеличником залізної дисципліни, якої вимагав від вояків, але яку стосував також до власної особи. Тому він був вірний Центральній Раді і приєднався до думки більшости Стрілецької Ради, що після розігнання німцями Центральної Ради та приходу до влади гетьмана П. Скоропадського — треба погодитись радше на розв'язання Січового Стрілецтва, як окремої формації, аніж на зміну прапорів і присягу новій владі. Дозвіл на нове формування та збройний виступ проти Гетьманату під тиском Українського Національного Союзу для рятування самої ідеї державности України — були наступним етапом. Після битви під Мотовилівкою 18 листопада 1918 року і відновлення Української Народньої Республіки, з Окремого Загону став Осадний Корпус, а його командант, полк. Євген Коновалець, став командантом Києва.

Після заломання українських збройних дій і переходу на еміграцію — полк. Євген Коновалець залишається активістом. Колишні СС-и вступають до 6-ої дивізії ген. Марка Безручка, кол. шефа штабу Корпусу Січових Стрільців. Коли Польща зрадила УНР у Ризькому договорі, а в Галичині завела режим окупації, кол. Січові Стрільці засновують у Львові Військову Організацію, яка підносить прапор революційної боротьби проти Польщі.

У січні 1929 року полк. Євген Коновалець стає на чолі новозорганізованої Організації Українських Націоналістів. Не вдаючися в розгляд різних поглядів на ролю і діяльність цієї організації, не підлягають сумніву дві правди: 1) ця організація перейшла вже в історію, як продовжувачка політичної боротьби за Україну революційно-збройним ділом і 2) сам полк. Євген Коновалець, мавши авторитет, почуття такту і надпартійну зрілість, підтримував увесь час, буквально аж до самої смерти, живий безпосередній зв'язок із керівниками різних політичних таборів і партій, повторюючи не раз: „Різні шляхи ведуть до Києва, але всі ми там зустрінемось".

Американсько-українська громада мала нагоду побачити й пізнати безпосередньо Євгена Коновальця вперше у 1937 році. Його приїзд був також доказом широчіні його політичного овиду: революційна боротьба може вестись тільки за власні фонди. І тому він прибув сюди для організації політичного запілля для своєї акції на терені еміграції в Західній Европі та боротьби на рідних землях. Українське громадянство в Америці дало йому значну підтримку, і поважні організаційні наслідки з того часу втримались по нинішній день у З'єдинених Державах і Канаді.

Євгенові Коновальцеві належить поклін у 18-ті роковини його смерти, як воякові, що впав на стійці, як чільному українському старшині, як чільному політичному діячеві і як індивідуальності, яких так треба українській нації.

Євген Онацький

БАТЬКІВЩИНА

Я одержав лист від одного юнака:

„Пане професоре! Вияснiть мені, що це таке — Батьківщина? Чому ми, українські еміґранти, звемо Батьківщиною далеку і просторy Україну, в якій, як я переконався, мої батьки тільки й знали, що своє село та кілька сусідніх, де вони народилися й жили свого часу, і де вони знали дійсно кожний кущ і кожний горбок. Чи не було б доцільніше звати Батьківщиною власне отой кутик землі, який вони знали і який досі люблять, а не поширювати цієї назви на всю Україну, якої вони не знають?"

На це питання я мусів відповісти. Вважаю не зайвим подати цю відповідь багатьом іншим юнакам, і не-юнакам, перед якими воно, мабуть, не раз вставало.

Було б помилкою вважати за Батьківщину взагалі будь-який „кутик землі", бо Батьківщина, як ми тепер розуміємо це слово, це не тільки земля, вужча чи просторіша, а це — моральна вартість, одна з найцінніших духових вартостей людини, що її людина виробила собі протягом понад двох тисячоліть, і що за неї готова нерідко пролити свою й чужу кров, і віддати власне життя.

Був час, коли під словом Батьківщина люди дійсно розуміли малий „кутик землі", де вони народилися, де жили і вмирали, і де покоїлися кості їхніх предків, і перебували їхні душі. Це було в часах давньої клясичної Греції і республіканського Риму, коли батьківщина — патрія — була „святою землею", освяченою релігією. Там жили їхні боги, в яких ті люди вірили і яким культ віддавали, — боги, що були звичайними духами давніх предків, обмежених героїв. Це була дійсно конкретна батьківщина, в якій був знаний кожний горбок і кожний кущ, з яким в'язалися найінтимніші переживання дитинства і романтичної молодости. Але вже й тоді були в давніх греків дві батьківщини — одна, вужча, з родинним вогнищем і могилками батьків, дідів, прадідів, похованих тут же, в огорожі родинного мастку, і друга, ширша, з громадським спільним осередком, пританеум, і спільними героями, що їх шанувалося в обмеженій території громади, визначеної згідно з релігійними приписами. Тут давня людина знаходила свою безпеку, свою охорону, можливості матеріяльного добробуту й духового розвитку. Поза межами цієї батьківщини стелився ворожий світ із чужими богами, із чужими звичаями, із чужими, часто ворожими людьми. Досить було кинути свою батьківщину, як людина вже не знаходила ані своєї релігії, ані жадного, необхідного кожному суспільного зв'язку. Лише в батьківщині, в отій „святій землі", знаходили давні греки свою людську гідність і свої обов'язки; треба було любити ботьківщину, з якою зв'язаний був культ предків і богів, треба було коритися її наказам, як наказам вищої сили. Тому й Сократ, засуджений несправедливо своєю батьківщиною на смерть, казав своїм учням:

— Батьківщина більша за батька і матір. Яка б не була вона до нас несправедлива, треба зносити цю несправедливість, навіть не намагаючись її уникнути.

І дійсно, Сократ не зробив жадної спроби уникнути своєї несправедливої кари на смерть.

Французький дослідник клясичної старовини, Фустель де Кулянж, каже, що давній грек і римлянин (республіканських часів) ніколи не вмирали з відданости до когось, — вони вмирали з відданости до батьківщини, бо, боронивши її, знали, що боронили найдорожче — могилки своїх предків, і релігію, з тими могилками пов'язану, — боронили все життя своє, матеріяльне й духове.

І так батьківщина, земля предків, вже навіть і в давніх греків та римлян із часом набирала все більше форм моральної й духової вартости. Батьківщина вже навіть і в ті часи поволі переставала бути тільки землею, територією, але ставала й суспільством, громадою, пов'язаною спільними інтересами, спільною мовою, спільними звичаями, почуттям громадської, перше родової чи племінної, а потім і ширшої солідарности.

Людина не може жити й розвиватися поза громадою, поза суспільством, і Батьківщина — це власне, після родини, перший конкретний вияв того суспільства, що в ньому людина духово й фізично формується і розвиває свою особистість. Отже, батьківщина — це не тільки земля, територія, але й все духове оточення, речі і люди, що на тій землі перебувають і витворюють ту спеціяльну моральну атмосферу, в якій людина знаходить найкращі можливості для свого розвитку.

Не завжди батьківщину визначає єдина спільна мова: швайцарці розмовляють чотирма мовами, але всі однаково люблять свою батьківщину — Швайцарію.

Не завжди батьківщину визначає й одна спільна нація — населення тої ж самої Швайцарії складається з представників трьох великих націй Европи — німецької, французької й італійської — але всі швайцарці готові боронити свою батьківщину від нападу і Німеччини і Італії, чи Франції.

Не завжди батьківщину ціхує одна спільна релігія — напр., у Німеччині живуть мирно бік-о-бік протестанти й католики.

Не завжди батьківщину визначає одна спільна територія — українські еміґранти розкидані тепер у всім вільнім світі, але вони вважають і далі Україну за свою батьківщину: територія в батьківщині — мов стіни родинної господи: зберігають спогади про славні діла минулого, але не виключають із родини тих її членів, що опинилися з тої чи іншої причини поза її межами.

Не завжди батьківщину визначає одна спільна держава: до другої великої вій-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЙОРДАН — ДЖЕРЕЛО РУЇНИ ЧИ ДОБРОБУТУ

Довкола широкого звідомлення генерального секретаря Об'єднаних Націй Дага Гаммершилда з його миротворчої подорожі на Середній Схід покищо запанувало затишшя. Члени Ради Безпеки, задовольнившись висновком, що Гаммершилдові вдалося відновити перемир'я і поширити компетенції Перемирчої Комісії генерала Бернса, не поспішають з дебатами, які скорше могло б наново розбурхати пристрасті, аніж поглибити духа примирливости. Правда, сам Гаммершилд вірить, що тепер почнеться „похід" у відворотному порядку: замість в сторону війни, — в сторону тривкого миру між Ізраїлем і його арабськими сусідами. Але тим часом існує потенціяльна можливість, що кожної хвилини може вибухнути там війна, і то з дуже кумедної причини: якщо Ізраїль продовжуватиме копання каналу, який має скерувати частину вод з Йордану на ізраїльську пустиню. У звідомленні Гаммершилда є виразне застереження, під яким арабські країни — Сирія, Ливан і Йорданія — підписали умову про нове перемир'я: щоб Ізраїль не відновлював будови каналу, бо інакше, мовляв, ді арабські країни поведуть проти нього війну, що, в свою чергу, може розпалити світову пожежу.

Ця справа має свою довгу історію, яка почалася ще перед постанням Ізраїлю, як самостійної держави. Бо ще тоді, коли існувала суцільна Палестина, як британська колонія, і щойно розгортався сіоністичний рух, лідери цього руху плянували північний кордон майбутньої жидівської держави поза гору Гермон, себто включно з джерелами ріки Йордан. Розпад Палестини на кілька малих держав, з яких Йордан безпосередньо заторкує Ливан, Сирію, Ізраїль і Йорданію (на території якої впадає до Мертвого моря) — надав цій біблійній ріці особливого значення, найбільше для Ізраїлю і Йорданії. Це значення дуже просте: єдине можливе джерело одержати воду для країн, які тієї води потребують для своєї життьової екзистенції.

В особливо трагічній ситуації знаходиться Ізраїль. Його кліматичні й топографічні умовини такі, що тільки північна і центральна частини мають сяк-так достатні дощові опади. Дощі випадають там лише впродовж п'ятьох місяців — від листопада до квітня. Довге літо — гаряче і сухе. В північній гористій частині ще сак-так зберігається вода. Зате південна пустиня Неґев, яка займає майже половину території Ізраїлю, це хліборобський неужиток. Тим часом іміґрація до Ізраїлю нараховує пересічно по 50,000 душ щороку. Це число може поважно зрости, коли большевики облегшать можливості виїзду жидів з СССР і коли самостійне державне існування Марокко і Тунісії, імовірно, погіршить екзистенцію тамошніх жидів. До того ж приходить природний приріст, коло 40,000 осіб річно. Отож, щоб уможливити існування так швидко зростаючому населенню Ізраїлю, треба побільшити в цій країні засівну площу на яких 500,000 акрів впродовж найближчих десятьох років.

Одиноким порятунком можуть бути води Йордану. Правда, теперішній Йордан не той, що був за біблійних часів. В руїни обернулися міста над цією святою рікою і звузилось її корито, забруднилась, замулилась її вода. Треба розкопати її джерела, поширити річище, поробити сітку відног і сполучити їх штучними каналами. Але для цього треба співпраці всіх названих чотирьох держав, які розпоряджають окремими відтинками Йордану та його доплививами. І тут починається клопіт: ворожнеча між Ізраїлем та його арабськими сусідами унеможливлює здійснення всяких іриґаційних задумів.

Конкретно, північний Ливан і північно-східня Сирія є сяк-так самовистачальні щодо запасів води. Найкраще з цього погляду стоїть Сирія, яка саме тому й ставить найрішучіший спротив всяким іриґаційним проєктам на терені колишньої Палестини, бо вони принесли б більшу користь Ізраїлеві, як їй, Сирії. Зате вже Ливан мав би велику користь, якби розбудувати джерела Йордану на його території і сполучити річку Літані з Йорданом по стороні Ізраїлю, з тим, що збудована по стороні Ізраїлю гідроелектрівня давала б електричну енерґію Ливанові. Такий проєкт невикональний через загальну ізраїльсько-арабську ворожнечу. Ще більшу користь мала б Йорданія, якби розум перевищував у тій частині землі почування. Ситуація Йорданії може ще гірша, як Ізраїлю, бо навіть гребля, розбудована над доплививом Йордану, Ярмуком, не всилі, разом із теперішнім Йорданом, задовольняти запотребування на воду одномільйонового населення цього королівства, яке несподівано напучнявіло 500,000 арабських утікачів з Ізраїлю. З усіх арабських держав Йорданія найбільше терпить під терором пристрастей і політичного шантажу збоку Сирії, найменше тут заінтересованої країни. І тому Йорданія також найприхильніше поставилась до іриґаційних проєктів у всьому обширі Йордану і є політично найменш ворожою супроти Ізраїлю, хоч нестерпну атмосферу витворюють там згадані сотні тисяч втікачів, керованих фанатичною ненавистю до жидів та глухих на мову економіки.

Конкретний проєкт могутньої розбудови Йордану і цілої сітки водних каналів деталізував і запропонував усім заінтересованим державам американський інженер Ерік Джонсон, що, як репрезентант през. Айзенгавера, відбув п'ять подорожей на Середній Схід. Його проєкт побільшив би негайно засівну площу на 250,000 акрів, при чому Йорданія дістала б 477,000.000 кубічних метрів води, Сирія 132,000,000, Ливан 35,000,000, а Ізраїль 400,-000,000. Три арабські держави дістали б 62% нових запасів, а Ізраїль — 38%. Всі арабські країни і Ізраїль (цей останній неохоче, бо хотів би більше) погодились на цей плян і розподіл водної енерґії, за винятком Сирії, яка зірвала переговори. Америка у львиній частині фінансувала б цей проєкт. Коли в жовтні 1953 р. Ізраїль почав розбудовувати Йордан на власну руку, Сирія покликалась на договір про перемир'я, який забороняв змінювати в здемілітаризованому обширі існуючий стан, щоб не приспорювати ні одній стороні економічно-стратегічних користей. А реґуляція і розбудова річища Йордану Ізраїлем мусіла б заторкнути також здемілітаризовану смугу на ізраїльсько-сирійському пограниччі. Над тією частиною Йордану, що становить собою кордон, але знаходиться по стороні Ізраїлю, панують сирійські артилерійські позиції. Тодішній голова Перемирчої комісії, данський генерал Бенніке, побачивши безпосередню загрозу війни, наказав Ізраїлеві припинити ірриґаційні роботи. Об'єднані Нації затвердили його становище, але визнали, що цю проблему треба піддати „конечному розглядові". Ізраїль тепер уважає, що два з половиною роки, які минули від того часу, дали досить нагод для „конечного розгляду", і заповідає продовжування робіт. Гаммершилд вирішив, що від того ситуація не змінилася і Ізраїль мусить ще „підождати". Якщо Ізраїль порушить цю ситуацію, з сирійських позицій посилиться вогонь по робітниках — і війна готова.

Ерік Джонсон певний, що за 3-4 роки розум таки візьме верх. Коротшого реченця навіть він, оптиміст, не ворожить.

ДОБРА ІНІЦІЯТИВА ЦЕСУС-у

Мюнхен. — 11-го травня ц. р. тут відбулася пресова конференція Президії Центрального Союзу Українського Студентства для поінформування українського громадянства на еміграції про проєкт відзначення 35-річчя існування цієї студентської центральної організації, що під сучасну пору об'єднує коло 750 студентів, в тому числі 107 в європейських країнах.

Павло Дорожинський, теперішній президент ЦЕСУС'у, подав загальні рами запланованих імпрез в літньому семестрі ц. р., а референт культ.-освітніх справ д-р В. Маркусь запізнав присутніх представників преси з деталями програми і відповідав на питання, ставлені численно заступленими журналістами. Крім традиційних уже ВЛКУ — високошкільних літніх курсів українознавства, що цього року входять в п'ятий рік свого існування і стоятимуть під знаком теми: „Академічне життя в УССР сьогодні" — Ювілейний Академічний Конґрес, як звучить офіційна назва відзначення тридцятип'ятиріччя, передбачає доповіді й дискусії на тему „Десять років української еміграції та її перспективи". Цей конгрес має відбутися наприкінці серпня ц. р., а в його триденну програму ввійдуть: доповіді й дискусії, вокально-хореографічна програма і спільний равт учасників та запрошених гостей.

Такі теми, як „Великий ісход із Батьківщини і його місія", „Демографічний стан української еміграції", „Огляд і підсумки культурної діяльности української еміграції", „Зовнішня інформація", „Проблема української політичної єдности" — щоб вичислити тільки важливіші, вже частинно обсаджені референтами, своїми й чужими, що дають запоруку високого рівня і справді цікавого опрацювання. Дотепер погодились виступити з доповідями пп. проф. І. Мірчук, проф. Г. Кох, проф. В. Кубійович, проф. О. Кульчицький і ряд інших. Є також добрі вигляди на те, що в Конґресі візьмуть участь наші науковці і політично-громадські діячі з ЗДА і Канади, що забезпечить всебічність насвітлення намічених тем. Передбачено, крім пленарних засідань, праці комісій, що згодом, разом з доповідями, будуть опубліковані спеціяльною книгою.

Добрий почин українського студентства заслуговує під кожним поглядом на повну моральну й матеріяльну підтримку української еміграції. Ціде бо про загальноукраїнську справу, в якій братимуть участь дослівно всі українські діячі, без різниці політичних поглядів, які мають щось на згадані теми сказати. Відрадним є явище, що ця ініціятива виходить від студентів, які можуть похвалитися перед своїми старшими компатріотами повною організаційною єдністю і доброю взаємною співпрацею. Так упорядкованих клітин суспільно-громадського життя у нас нема багато, і тому треба дорожити й сприяти цим нечисленним загальноукраїнським інституціям та починам, що служать загальноукраїнському інтересові. Факт, що в ЦЕСУС'і заступлені всі українські студенти, що на пресовій конференції виступали члени його Президії, заанґажовані в різних політичних середовищах, але в даному випадку представлені як єдине тіло, яке плянує й переводить добру справу, — робив на всіх присутніх приємне враження і кидав ясний промінь на наше еміграційне життя. Його формувати і унапрямлювати будуть в майбутньому ось ці молоді комілітони чи докторанти, а стиль, який вони продемонстровують, вже тепер змушує сподіватись, що вони його перенесуть зі студентського відтинка на політично-громадський.

ВЧОРА Й СЬОГОДНІ

Я помітила вчора, під вечір,
Зеленіли ледь-ледь ясени,
А сьогодні такі молодечі,
Розправляють зеленії плечі,
Скільки хочуть, п'ють сонця вони.
Я проходила лісом, і вчора
Там фіялок іще не було;
А сьогодні, як синього моря,
Їх за ніч налило, налило.
Я побачила вчора лелеку,
Він на клуні сидів у дворі, —
Спочивав, прилетівши здалека,
А сьогодні своїй дітворі
Дім будує — майбутнім лелечкам.
Ластівки собі мостять гніздечка.
Всі тривожні у цій порі!
І помітила днями я цими,
Як змінилися очі в дівчат:
Стали з сірих чомусь голубими.
О, невже це весни печать?
Все вогнем своїм заполонила,
Запалила сто сонць-пожеж...
Вчора, друзі, я ще не любила,
А сьогодні — влюбилася теж!

МАРІЯ ПОЗНАНСЬКА

Симон Петлюра

І. ФРАНКО — „ПОЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧЕСТИ"

(2)

Є ще один цінний здобуток від знайомства з Франковою творчістю. Франко не тільки співець прекрасного і не тільки віщун національного оновлення. Він — „муж світла", мудрий, бо знає людську душу взагалі і зокрема українську душу. Він зрозумів цю душу і в минулій долі українського народу, і в виявах її в сучасності. Через це Франкові ідеї, висловлені в художніх формах, особливо цінні, бо почуваєш, як глибоко продумав він їх та усвідомив, і як палкість та пристрасність настроїв гармонійно злилися зі зрілістю та психологічною обґрунтованістю думки. Франко належить до тих поетів, що приваблюють до себе більше глибиною своєї творчости ніж гарною формою, карбованим словом, мелодією ритму, хоч і в цьому відношенні на багатьох його творах лежить печать справжнього таланту і відбиток ґетівської „милости Божої". Тому то Франкова творчість, як творчість кожного справжнього мистця, задовольняючи вимоги, що ставимо до прекрасного, водночас набуває виховних рис; від Франка багато береш, багато чого вчишся і багато чим себе збагачуєш.

Поетова муза народилась у часах, коли в національному житті панувало безладдя, і хаосом та протиріччями того життя вона просякла; його творчими прагненнями себе напоїла і оздоровила; його дисгармонійними елементами, тими, що мають у собі розкладовий фермент, підточила власні сили і можливості, що так і залишилися нивиявлені або у підсумках творчого напруження дали щось надривне і безмежно скорботне. І цей відбиток змісту національного життя в поетовій творчості такий глибокий і такий історично правдивий, що, здається, не можливо зрозуміти психологію українського суспільства 80-х-90-х років, не ознайомившись з поетичними інтерпретаціями того, що створив Франко, з тими художніми зразками, поемами й піснями, що їх мотиви навіяв сучасний поетові момент.

Історикові українського відродження (особливо для з'ясування його історії в Галичині), Франкова творчість багато чого вияснить і допоможе глибше зрозуміти справу.

Про те, що дав цей великий українець своїй країні, що він поклав у скарбницю української національної культури і яка взагалі заслуга його в справі відродження України, напишуть книги і передмови до них у вигляді статтей, біографічних нарисів і характеристик, українська журналістика складає вже й тепер, в зв'язку з Франковими днями.

Авторові цих рядків хотілось би вписати кілька сторінок в ювілейну літературу і притягти читачеву увагу до одного моменту в різноманітній щодо змісту поетовій творчості, як йому здається, до моменту особливо цінного з громадсько-національного погляду. Це момент національної чести і національної гідности.

Поетичного героя Франкового не можна відділити від самого Франка. Таке складається враження, коли вивчаєш поетову творчість. І коли цей герой, оповівши нам у поемі „Зів'яле листя" глибоку драму, що він її пережив на ґрунті нещасливого кохання, забуває на хвилину біль „незагоєних ран" в злитті пісні особистого горя з піснею народних злигоднів, що відкриває йому новий світ турбот і зацікавлень, нові шляхи для життьових прагнень, — то життя рідного народу, таке яскраве в минулому і понуре в сучасному, стане для Франка-поета джерелом, з якого він погасить спрагу свого надхнення, але разом з цілющим напоєм вип'є й отруту його. Поетові пісні зіллються з піснею народу, і мелодія їхня буде та сама, що проходить ляйтмотивом через усю „музику" народнього життя.

В цій пісні багато смутку і розпачливих нот. Та чи винен поет, що уста його мимоволі нашіптують слова його пісні „в хвилях недолі, задуми тяжкої", що недоля народу, будучи й поетовою недолею, стала „матір'ю скорботних дум", що вилились у пісню й породили її? Не будемо шукати відповіді на питання: вона є в самому питанні. Так було і так довго ще буде, що життя народу покривдженого історією, визначить своїм змістом і зміст творчости свого співця, увійде в його свідомість, як щось органічне, первинне, що превалює над усім іншим матеріялом поетичного надхнення. І що чутливіший співець, що витонченіша поетична вдача його, то сильніше ми відчуваємо вплив народности на зміст його творчости, то глибше пройде цей первень у ляборaторію, що творить художні образи й слова. Це — „закон єго же не прейдеші", і Франкова творчість зайвий раз стверджує внутрішню силу „закону".

Вище ми сказали, що Франкова муза зародилася за часів безладдя в українському житті. Це безладдя виключає можливість широких плянів, сміливого почину і популярних гасел, що кличуть до встановлення гармонії і вищого порядку на місці хаосу. Ширші кола в суспільстві не дуже сприймають новаторство: тяжка віковічна спадщина зв'язала по руках і ногах рух народнього життя, знесилила народ, знизила його сприйнятливість і, здається, змусила його звикнути до невільничого стану. Соціяльна відсталість, безпросвітні злидні, залежність від гнобителя, що здеморалізував підлеглого і поволі позбавив його почуття людської гідности, погасив у ньому пошану до себе самого і довів його врешті до тієї межі, за якою вже не повстають ні протести, ні питання про честь — це тло, що його давало Франкові життя української Галичини. На цьому тлі він малює цілий ряд нарисів з народнього життя, і в них проходять перед нами потворні образи п'явок, що висисають сили з народу, експлуататорів, що накинули на нього ярмо надмірної праці, адміністраторів, що діють заодно з експлуататорами і разом з ними перетворюють народнє життя у якесь страшне пекло. В пеклі цьому попеліє дух самодіяльности, гасне ініціятива і прищеплюється отрута, що труїть свідомість пригніченого. Яскрава серія оповідань, „Боа констріктор", „Бориславські оповідання", „Великий шум" і особливо велика повість „Перехресні стежки" малюють упадок, розлам і деморалізацію, що широким потоком розлилась по всіх лініях народнього життя і просякла усі його розгалуження.

Поетова свідомість сприймає цю картину в скорботних і глибоко гнітючих тонах.

Ой ідуть, ідуть тумани
Над дністровими лугами...
Тільки в мряці тонуть села
І уява мари плодить.
Тільки дума невесела
Мов жебрак по душах
[ходить.

Ті тумани, — каже поет в іншому місці, — хитаються,

Понад селом згущаються,
Розляглися по полях,
Щоб затьмити людям шлях,
Щоб закрити їм стежини,
Ті, що вгору йдуть
[з долини,
В тую кузню, де кують
Ясну зброю замість пут.

Повите туманом, прибите горем, знесилене від важкої праці українське село не чує голосу „коваля", якому в уста вкладає поет свій клич:

Ходіть, люди, з хат, із поля!
Тут кується краща доля,
Ходіть, люди, порану, —
Вибивайтесь з туману!

Микола Новак, Л. А., Каліф.

ШЛЯХ НАШОГО АРТИСТА ДО ГОЛЛІВУДУ

Приїхали до Америки, найшли працю у фабриці і за рік часу зложили ми обоє зо старим досить центів на спровадження дитини до Америки.

Мати моя не вміла читати і писати, то треба було писати до вітчима. Пишу листи додому, що я хочу забрати Маріяна до Америки, що заплачу подорож комунебудь в селі, хто згодився б привезти дитину до Америки. Вітчим відписує мені, що ніхто із села не хоче виїжджати до Америки, — що може колись хтось трапиться, то він ту справу полагодить. Я чекаю і далі висилаю кожного місяця по 20 долярів на удержання дитини. Три роки минає, а мій вітчим пише мені, що ніхто не хоче їхати до Америки. Тоді я додумалась, що тут щось не те — впало підозріння, що вітчим не читає листів мамі і не хоче дати дитини, бо йому краще діставати по 20 долярів кожного місяця і дитину тримати, чим позбутись такого приходу на господарстві. Написала я в тій справі до одних сусідів, щоб вони написали мені, чи з нашого села не хотів би хто виїхати до Америки. За пару тижнів дістала відповідь, що ціле село виїхало б до тої Америки, коли б хто шифкарти вислав. І тоді я упевнилась у своїх здогадах: — мій вітчим, ось той, який колись не хотів до своєї хати моєї дитини, тепер не хоче віддати мені мого сина, бо жаль йому стратити тих 20 долярів. Післала я одним людям шифкарти, гроші на дорогу і написала, щоб привезли мені сина за це. Вітчим не міг вже нічогоперечити в тому, бо ціла справа була вияснена в моєму листі до тих людей.

Маріян мав 4 рочки, як приїхав до Коговз, Н. Й. Як тішилась я ним по такім часі... по тих клопотах. Ой, Боже! Моє щастя вернулось до мене! За якийсь час післала я Маріяна до школи, не тільки до американської, але й до української — я дуже високо цінила науку, бо сама не вміла читати ані писати. Маріян ходив до школи дуже пильно, добре вчився, але все сумний приходив зі школи, не раз плакав. Запитала я його колись, чого він плаче, а він каже: „Мамо, я нічого не хотів вам говорити, але з мене діти сміються, що я називаюся Маріян, — всі говорять, що я дівчина. Всі говорять що Маріян і Меріси, то одно й те ж саме, — що я мушу бути дівчина, коли так називаюсь. Кличте мене, як хочете, а тільки не Маріян". Добре, сину, я піду до учителів і скажу їм, що твоє ім'я Михась. Так і було, за якийсь час діти перестали дорікати йому, що він дівчина, бо з Маріяна перезвала я його на Михася.

Коли ходив до української школи в Коговз, Н. Й., то любив грати представлення, деклямувати — не раз принесе зі школи якусь деклямацію та й каже: „Мамо, поможіть мені, бо деякі слова я не розумію". А я кажу: Та ти читай, сину, читай кілька разів, а я буду слухати... і так, чусте, коли він перечитав кілька разів, я собі добре слово-в-слово запам'ятала, беру книжку і кажу: говори сину, а я буду слухати, чи ти говориш так, як є в книжці написано. А він каже: але ж, мамо, ви ж читати не знаєте, то як будете мене справляти? Нічого, нічого, сину, я маю добру пам'ять і все запам'ятаю так, як там є написано. І так, чусте, не одну українську деклямацію навчився Михась зо мною. А коли вела його на концерт, то говорила йому. уважай, сину, не помилися в тій деклямації, бо я буду сидіти напереді, то буду добре слухати тебе, а коли б ти забув яке слово, то я тобі шепну потихеньку.

О, мій Михась дуже добре вчився... скінчив „гайскул" з великими відзначеннями! Дістав стипендію на 4 роки до університету в Ню Йорку. Відзначався він не тільки в науці, але й у різних спортових дружинах, він завжди був перший. Ось і в тих різних змаганнях спорту провідники тих змагань назвали його „Майк Мазуркі" — все газети писали, що Майк Мазуркі є перший у всіх спортових змаганнях. Ой, Боже! Скільки то разів я наплакалась, коли побачила в газетах різних „ворангутанів" (борців), з якими мій Михась мусів боротись. І хоч мій Михась також був дуже сильної будови, то був ще замолоденький до тих всіх страшних борців. Нераз ті „ведмеді" покрутили йому ноги, руки так, що мусів йти до шпиталю, а мені писав, що поїхав до другого міста боротись.

Ніколи не ходила я дивитись на його боротьбу — мій старий ходив, а я не могла дивитись на це.

Коли скінчив науку в університеті, дістав гарну посаду, добре заробляв, але не міг лишити „борінки" — все щось тягнуло його до тої боротьби..

В Когус, Н. Й., мав дуже гарну, багату українську дівчину, хотів одружитись з нею. Та Михась хотів більше грошей заробити — порадились обоє, що він поїде до Голлівуду боротись, бо тоді там добре платили, а як вернеться і поженяться. Але Михась вже більше ніколи не вернувся до Когус. Написав нам, старим, щоб ми приїхали до Голлівуду доживати свого віку. Тут Михась пережив страшну любовну трагедію — ого дівчина: згинула в автомобілевім випадку.

З тої „борінки" Михась дістався до голлівудських фільмів: подобали собі його постать і гру і взяли грати у фільмах. І хоч він ще так багато не заробляє як інші артисти, то все, що тільки може, віддає нам старим, щоб віддячитись нам за його виховання. Ось збудував нам нову хату, неначе палату, а коли будував, то нічого не говорив нам, що це для нас він її будує. А коли збудував, то самий з дружиною лишився у старій хаті, а нам дав нову. Скільки ми не просили його, щоб він перейшов жити до нової хати, нічого не помогло — „це для вас, я збудував і прошу жити в ній"! Нема такого дня, щоб він не спитав нас, що нам треба і т. д. Все віддав би нам — закінчила Покійна свою розмову зо мною.

А я сидів і дуже довго думав. ... який чудовий край ця славна Америка! Які великі можливості вона дає людині?.. Що може дати людині держава, коли вона не є в неволі? Скільки могла б дати Україна, якби не була в неволі? Не було б і в нас таких бідних людей, якими були батьки Михася. Михась це знає і тому так високо цінить своїх батьків.

Який чудовий сюжет до фільму із власного життя артиста та з життя його милих батьків!

Кінець.

БАТЬКІВЩИНА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ни, українська батьківщина була поділена між чотирма державами. Французький філософ Вльондель писав:

„Існують народи, розсіяні й ніби розкладені, які все ж зберігають, завдяки ідеї, яку в собі носять, завдяки вірі, яку та ідея накидує, завдяки завзятості, що розпалює їх кров, незнищенну життєздатність: хоч які вони бувають пригноблені, зберігають в своїх подертих надрах безконечну міць самовідродження".

Хіба не про український нарід це сказано?

Ні, сказано це про Італію, політично поділену, але об'єднану одним спільним духом Ренесансу, що не тільки відродив італійську батьківщину, але й сповнив усю людськість подивом до італійського творчого генія. А чи ж українські землі, поділені між двома світовими війнами між чотирма державами, не були об'єднані для всіх українських патріотів в одній спільній українській батьківщині тим духом соборности, тим духом неминучого спільного відродження, що надихав усю їх діяльність за кордоном і в'язав їх самих тісно з залишеною тимчасово батьківщиною?

Саме тому батьківщина — це не тільки той чи інший, більший чи менший кутик землі, а велика моральна, духова вартість, що людина по всіх-усюдах носить у собі, приймаючи її народження так, як приймається своїх батька-матір: вирісши, людина може ними не захоплюватися, бачити в них ті чи інші недоліки й хиби, але відмовлятися чи вирікатися від них — не може. Як і кожне почуття, любов до батьківщини питоменна одній людині більше, другій менше, але рідко можна знайти людину, яка не мала б будь-якого почуття прив'язаности до своєї батьківщини. Правда, московські большевики, заперечуючи всі давні духові вартості людини, заперечили були й батьківщину, і свого часу Сталін писав, що „пролетарі не мали ніколи своєї батьківщини і не можуть її мати". Але вже в 1927 р. Бухарін, промовляючи на партійному з'їзді, заперечив це твердження Сталіна: „Це лише в імперіялістичну війну, — сказав він, — заперечувалось потребу оборони батьківщини, але для пролетарських республік оборона рідного краю, навпаки, — тепер перший обов'язок пролетарських партій". І хоча Сталін пізніше розстріляв Бухаріна, але тезу його про пролетарську батьківщину прийняв і застосував у т. зв. „вітчизняній" війні проти німців.

Отже, батьківщина — це не тільки духова вартість, яку, при всьому своєму матеріялістичному наставленні, московські комуністи бачать себе примушеними визнати, але й жива діюча вартість, що, зрештою, мало відрізняється від тих, хто її, батьківщину, любить: це ж ті самі люди, в своїй сукупності, в своїй духовій посднаності й творять батьківщину, яка діє в них ніби зсередини, з самого їхнього нутра; тим часом, як держава наказує і погрожує, батьківщина діє, за виразом Ле Сенна, „як люблячa мати"; там, де заклики й погрози держави залишаються часто голосом у пустелі, нараз голос батьківщини доконує чуда.

Все, що нація має кращого, належить батьківщині. З нею неподільно в'яжуться в уяві українця імена Шевченка, Франка, Лесі Українки, Мих. Грушевського, Гр. Сковороди, собору св. Софії в Києві, собору св. Юра у Львові... чудових дерев'яних церков неповторного українського стилю Карпатської України... Але зрадника з неї виключається. Ті, що про неї забувають, також не залишаються в її пам'яті...

Як і всяка інша справжня духова вартість, батьківщина єднає: її призначення підноситися понад всякі партійні, групові, регіональні, професійні або інші поділи. Кожна партія визначається тим, що має проти себе іншу партію. Батьківщина не допускає, щоб ця партійна ворожнеча переходила за небезпечні межі...

Дехто думає, що батьківщини з часом мають зникнути. Вже Сенека говорив про весь світ, як про батьківщину мудреця. З того часу знайшлося більше „громадян світу", так званих космополітів, людей без батьківщини..

Але їхні думки про зникнення батьківщин — ілюзорні. Люди все знаходилися і знаходитимуться поміж двома непереборними тенденціями — до самовідрізнення і до об'єднання. Історія нам все вказує на маленькі держави, що єднаються в більші, — силою завоювань, чи яким іншим чином, — але всередині тих більших держав, чи імперій, з часом неминуче розпочинається процес самовідрізнення, внаслідок якого великі держави розпадаються знову на менші держави, в яких людські спільноти знаходять свої батьківщини, більш підхожі для їхнього розвитку й духового та матеріяльного добробуту.

Кожна батьківщина має свою місію в світі. Ця місія полягає не в тому, щоб перешкоджати розвиткові інших батьківщин, чи підбивати їх зле зрозумілому і шкідливому ідеалові об'єднання, але в тому, щоб кожна нація, що об'єднується в батьківщині, творила з іншими націями гармонійну симфонію світової творчости, в якій не сміє бути мови про асиміляцію, себто монотонність, себто збіднення світу.

І той, хто зрозуміє й відчує як слід місію своєї батьківщини, відчує й знайде одночасно і своє місце і призначення в світі, матиме життя повноцінне й різнобарвне, повне боротьби й творчих тріюмфів, великого душевного задоволення і свідомости виконаного великого обов'язку.

Карта Земель України в англійській мові

Не можна заперечити, що наша інформаційна робота про Україну та змагання українського народу серед англомовних народів — зокрема у ЗДА, пішла в останніх роках поважно вперед завдяки зрозумінню ваги цієї справи та послідовній і витривалій праці так наших українсько-американських установ та організацій, як і поодиноких свідомих одиниць. Ця часом на погляд дрібна робота починає давати у висліді потрібні осяги, зокрема пробиває все ширший вилом у великому інколи незнанні української проблеми серед англомовних народів світу, в тому і американського.

Тому кожен новий засіб у цій важливій інформаційній праці теперішнього часу треба щиро вітати як чергове скріплення наших все ж таки ще не надто багатих засобів — потрібних до ширення правди про Україну і взагалі Схід Европи, про який давати інформацію і навчати — це була донедавна майже монопольна домена „старшого брата" різної масти і марки.

Ця потрібна, що більше конечна робота скріпилася в останньому році ще одним важливим посібником, про який хочемо на цьому місці згадати. Ним є мапа України, що зображає теперішні межі її (на основі даних з 55 р.). політичні, а частинно етнографічні. Мапа ця виконана в англійській мові одним із кращих картографів в ЗДА п. Вільямом Карпою, що є українського походження. П. Карпа був м. і. виконавцем карт до атлясу одної з дуже популярних в ЗДА енциклопедій перед кількома роками. Мапа має вимір 29X42 інчі у кількох красках, обіймає поверх 3,000 назв різних більших і менших місцевостей України, важніші залізничі лінії, ріки, озера, гори.

Проф. Лев Добрянський, голова Українського Конґресового Комітету Америки дав до цієї мапи коротку, влучну інформацію про Україну та її значення під оглядом політичним й економічним.

Мапу цю видала своїм коштом центральна установа Шикаґівської Громади — Ліґа Американців Українського Походження — у накладі кількох тисяч примірників. Треба ствердити, що це видання находить все більший попит не тільки в ЗДАмерики, але також в Канаді, Англії, Австралії, а навіть і деяких інших, неангломовних країнах, як Франції, Бельгії, Німеччини й і. Ціла низка американських і канадійських університетів, каледжів, публічних шкіл, військових курсів та бібліотек переслали замовлення на цю найновішу карту України. Відповідними пропаґаторами її були або члени професорського збору дотичних шкіл або ще частіше самі студенти українського походження. Деякі часописи помістили короткі, прихильні згадки про це видання. М. і. один жидівський часопис заохотив своїх читачів, щоб набували цю мапу, щоб батьки могли показати вже тут народженим дітям країну походження, до якої залишився у них досьогодні великий сентимент, хоч окупант України не ставився до них, як до своїх рівнорядних громадян, примушував їх еміґрувати. Цей факт є прегарною вказівкою для наших батьків, що повинні власним дітям показати цю гарну, колись багату країну свого походження, що тільки через захланність сусідів та непригожі обставини не стала тим, чим вона повинна бути. Треба ствердити ще один несподіваний факт, у зв'язку із виданням цієї мапи. Вона стає часто одним із останніх арґументів для численних наших людей, що, працюючи у фабриці, мають постійні, прикрі дискусії зі своїми, іншонаціональними співтоваришами праці, які часто зачинаються або кінчаються, зокрема у наших західних сусідів: питаннями: „А ґдзє ваша Украіна"? Відповідь на це тепер багато легша, бо, вказуючи на згадану мапу Украни, повторюють: „Ось де вона, ця Україна, якої не добачуєте. А щодо її самостійности, то вона така сама „вільна" як ваша Польща".

Сотки листів та листівок, що їх досі отримав видавець згаданої мапи — Ліґа Американців Українського Походження в Шикаго, від різних людей чи установ однозгідно стверджують, що поява її була дуже потрібна, навіть конечна і треба тільки жаліти, що вона розмірно пізно появилася. Українські автори листів стверджують, що згадана мапа є дуже добрим засобом інформації про Україну, її територію і значення; їх влучні замітки у деяких подробицях можуть бути добрими вказівками для майбутніх видань цієї карти. Виконавець карти — п. Вільям Карпа, що переслав мапу для різних визначних особистостей з американського політичного, наукового світу — отримав від них ряд листів з подяками і признанням, що виконав добру і потрібну річ. Між ними листи від поверх 20 губернаторів стейтів та президента Айзенгавера, генерала МекАртура, кол. през. Герберта Гувера, адмірала В. Ф. Вун, керівника Морської Академії, кандидата на президента Адлея Стівенсона і багатьох інших.

Слід підкреслити ще одну прикмету згаданої мапи України, а це обставину, що, не зважаючи на великі кошти накладу цієї мапи — ціна її виносить всього $1, — що дає можливість її масового поширення.

Влизький кінець шкільного року дає нагоду батькам дітей, що знають Україну тільки із оповідань своїх батьків чи із прочитаного, передати їм цю мапу України як гарний, оригінальний, а при тому не коштовний дарунок. Ця карта земель України повинна найтися в кожній українській хаті, а ті, що розуміють вагу інформації про цю країну, повинні подбати, щоб вона знайшлася також у руках всіх тих, що повинні про Україну знати чи доповнити своє знання про цю країну, яка стає щораз поважнішим фактором у майбутній розгрі між двома світами.

М.

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк, 149 2-га Ев.

З Літературно - Мистецького Клюбу повідомляють, що в п'ятницю 25 травня ц. р., вечір концертів, що їх виконають піяністки Таїса Богданська і Галя Клим. В програмі: Бетговен, Вебер і Гріґ. Початок о год. 8-мій увечорі.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Австрії

9-ИЙ З'ЇЗД УЦДОА

В днях 14 і 15 квітня ц. р. в Зальцбурзі відбувся 9-ий З'їзд Українського Центрального Допомогового Об'єднання в Австрії (УЦДОА), заснованого в 1945 році в Інсбруці. На З'їзд прибули 42 делеґати від територіяльних осередків і окремих організацій, членів У Ц Д О А. Вперше за 10 років прибула теж — сердечно привітана всіми приявними — делеґація українців із Відня. З'їздом проводив д-р Леонід Мостович. До почесної президії запрошено о. прот. Василя Вишиваного й проф. д-ра Володимира Залозецького, що прибув із Відня, відомого діяча - науковця з Буковини. З Відня прибув також д-р Маркіян Дзерович. Генеральний вікарій українців католиків в Австрії, пралат д-р Мирон Горникевич не явився через свою недугу. У новій Управі головою став д-р Микола Ковалевський, головою Контрольної Комісії д-р Маркіян Дзерович, головою Громадського Суду проф. Вол. Залозецький, а головою Статутової Комісії д-р Маркіян Кисілевський. У прийнятих резолюціях м. і. закликано всю українську еміґрацію до консолідування на платформі УНРади та до поширення теперішньої консолідаційної бази. Прийнято резолюцію з привітом для УКК, КУК і ЗУАДК та з подякою часописним видавництвам, що безплатно присилають часописи до УЦДОА.

В Бразилії

„ЧОРНІ ВІВЦІ" ЧИ?..

„Наш Клич" з 5 квітня пише: „До цього часу совєтська пропаґанда щодо повернення українців на окуповану червоною Москвою батьківщину, не мала жадного успіху в Сан Павльо. Українці одержують писульки, заклики й брехливі обіцянки т. зв. Комітету за повернення, але з презирством відкидають їх, знаючи ціну тим писулькам. Ні одного українця з нової еміґрації не вдалося совєтам заплутати в свої провокаційні сітки. Натомість відомі випадки повороту на „родіну" одиниць із старої еміґрації, при чому таких осіб, які насправді себе ніколи українцями не визнавали".

В Арґентині

СВЯТО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Українська громада в місцевості Мунро (провінція Буенос-Айрес) урочисто вшанувала пам'ять найбільшого українського поета - генія Тараса Шевченка. Свято відбулося заходами філій т-ва „Просвіта" та „Відродження" з участю Рідної Школи при українській католицькій парохії згаданої місцевости 2 березня 1956 р.

В програму свята входили виступи спільного хору обох вищезгаданих філій та дітей під проводом п-ні Булук. Доповідь в еспанській мові виголосив голова філії т-ва „Просвіта" з Флориди п. Химчук, а реферат про діяльність і значення поета, в українській мові, прочитав п. Турин.

В Австралії

Часопис „Єдність", що виходить у Мельборні, в числі з 25 березня подає комунікат новообраної Статутової Управи. Об'єднання Бувших Військовиків Українців в Н. С. В. про те, що дня 28. 1. 56. військові організації: Союз Українських Комбатантів, Братство 1. УД УНА, Станиця Місії УПА та Леґіон ім. С. Петлюри об'єдналися, створивши надрядне тіло „Стейтову Управу Об'єднання Військовиків Українців".

Ми, бувші військовики — сказано в комунікаті — члени згаданих організацій, радіємо створенням Об'єднання, порозумінням, що запанувало між українцями — був. військовиками.

Ми, бувші оборонці Рідного Краю, не можемо замикати очей перед вимогами нашого народу на рідних землях та задовольнятись еміґраційним хаосом. Колись ми жертвували своє життя за Україну, а лишившись в живих, мусимо і надалі служити їй. Для нас, військовиків, справа давно вирішена: Здобудеш Українську Державу, або згинеш в боротьбі за Неї!!! Поодинокі організації поза межами України не могли вповні вив'язатись із своїх завдань, тому ми були змушені шукати спільного шляху, що увінчалося повним успіхом.

Ми віримо, що здоровий глузд як серед військовиків, так і серед політичних партій переможе, і з часом докажемо всім ворогам України, хто ми такі, і чиї ми діти.

КОНКУРС НА УКРАЇНСЬКІ ДРАМАТИЧНІ ТВОРИ

Культурно - Освітній Відділ при Союзі Українських Організацій Австралії розписав з нагоди Фестивалю Українського Театрального Мистецтва, що відбудеться в 1957 році в Мельборні, конкурс на українські драматичні твори. Тематика творів: історична, релігійна, визвольна, сучасний побут на чужині. Твори повинні бути пристосовані до можливостей наших еміґраційних театрів, з малою обсадою і не дуже коштовними декораціями. До конкурсу приймаються твори ще не виставлені театральними гуртками і недруковані. Ціль конкурсу: Розвиток українського вільного театру. Допомога українським вільним драматургам і українським театрам на чужині.

Перша нагорода — 200 австр. фунтів. Друга нагорода — 100 авст. фунтів. Третя нагорода — 50 авст. фунтів. Твори нагороджені являються власністю СУОА.

До участи запрошується наших мистців слова у всіх країнах поселення.

Речинець надсилання творів на конкурс — кінець грудня 1956 року.

Праці під криптонімом та закриті конверти з поданням правдивого прізвища надсилати на адресу Керманича Культурно - Освітнього Відділу СУОА:

Mr. F. HEWKO
24 Percy Street.
Newport, Vic., Australia.

У Франції

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ, НАРОДЖЕНА У ФРАНЦІЇ, ХОЧЕ ЗОРГАНІЗУВАТИСЬ

На останньому З'їзді Української Національної Єдности, який відбувся в Парижі 31 березня й 1 квітня ц. р., як одну з точок програми нарад поставлено питання української молоді у Франції.

В дискусії, після речевого реферату молодого українця, уродженця Франції, п. Е. Ґавура, майже вся присутня молодь забрала голос. Опісля, на осібній нараді, схвалено таку резолюцію:

„Українська молодь, народжена у Франції, бажає зорганізуватися і об'єднатися без огляду на релігійні, політичні, чи інші різниці. Ми хочемо провадити працю над собою, поглиблювати наше знання минулого й сучасного положення України й української культури, а рівночасно знайомити французьке середовище з українським питанням".

В Парижі вже починаються курси української мови і курси українських танків.

В Швеції

НАУКОВА ДОТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОМУ ДОСЛІДНИКОВІ

Д-р Богдан Кентржинський отримав від державної шведської інституції Гуманітарного Фонду дотацію на наукові досліди. Д-р Б. Кентржинський, на підставі довголітніх студій у шведських архівах та на базі ґрунтовних студій, написав працю на тему: „Карло X Ґустав і східньо - европейська криза 1654 - 1655 рр.", в якій у новому світлі представляє шведську політику, беручи за підставу зносини Швеції в той час з новою силою в Европі, якою була Україна часів Богдана Хмельницького. Працю цю фахівці визнали настільки сенсаційною, що признали авторові 500 тисяч фр. на друк її в „Річнику Королівського Союзу" за 1956 рік. Крім того признано авторові 400,000 фр. на архівні студії цієї теми в архівах Англії, Франції, Італії, Греції, Туреччини, Австрії й Німеччини впродовж чотирьох місяців.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Г. ТРУМАН У ПАПИ

Папа Пій XII дав себе відфотографувати разом з кол. президентом Гаррі Труманом і його дружиною, які подорожують тепер по Европі. Папа обдарував Г. Трумана золотою медалею, яку вибито у честь його Понтифікату.

Президент влаштував прийняття для 811 інвалідів

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер з дружиною влаштували в саду Білого Дому прийняття для 811 американських інвалідів, вибраних з вашинґтонських і довколишніх шпиталів. В прийнятті, крім Президента і його дружини, взяли участь члени уряду і їх жінки. Президент і його дружина вітали при вході особисто кожного з ветеранів, стискаючи руку кожного з них. В саду Білого Дому були приготовані для ветеранів напитки, морозиво та розваги. Президент, який є водночас головним командувачем американських збройних сил, розмовляв дружньо з своїми гістьми, знайомився з їх минулим і розпитував про стан їх здоров'я.

Праця УЗХ для збереження душі української дітвори

Попри свою червонохрестну й допомогову діяльність Український Золотий Хрест від самих початків свого існування звертав велику увагу на ділянку виховну, головно на виховання молодого покоління. І так до війни УЗХ переводив і пересилав до краю збірки на Рідну Школу, щоб допомагати зберігти душу української дитини під ворожою окупацією. По війні Український Золотий Хрест присвячує свою увагу вихованню молоді в ЗДА з допомогою садків, відділів дorосту, таборів, а рівночасно допомагає українським дітям на еміґрації, в Европі, що виростають серед чужого моря. Так УЗХ вдержує п'ять садочків — шкілок у Німеччині, куди, крім певної квоти гроша кожного місяця, висилається ще й пакуночки з харчами, убранням, забавками, як теж з дитячою літературою. Наступні відділи Українського Золотого Хреста вдержують такі садочки — шкілки: Нюйоркський відділ ч. 1 в Боблінґен, Клівлендський відділ ч. 8 в Нелінґен, Шикаґовський відділ ч. 12 в Амсборґу, Дітройтський відділ ч. 14 в Еселсбурґу і Рачестерський відділ ч. 18 у Вінненден.

Хоч УЗХ й не дуже реклямує ту свою діяльність то все ж таки находяться щирі й жертвенні одиниці, що зо своєї сторони бажають причинитися до успіху такої праці. З признанням мусимо згадати даток п. Володимири Войтович із Балтимор, Мд., яка, одержавши $20,00 від своїх співробітниць у фабриці Петра Емха у час її недуги, переслала той дарунок у цілості до Головної Управи УЗХ на допомогу якраз тим садкам у Німеччині. Пані Володимира Войтович сама працювала серед дітвори й знає вагу таких садочків - шкілок на виховання й збереження душі молодого українського покоління. Головна Управа УЗХ дуже вдячна за цей даток і за такий справді вартий до наслідування примір пані Войтович.

Павлина Різник.

Посмертна Згадка

СВ. П. МАРІЯ ОСАДЧУК ІВАНІВ

Якось так сталося, що тільки коротенької згадки в пресі удостоїлася Св. П. Марія Осадчук Іванів після смерти, що наступила 10 березня 1956 р. в Ню Йорку. Велика шкода, бо діяльність її в житті Української Громади Ню Йорку, докладніше в розвитку театральної й хорового мистецтва на протязі більш як 30 років, була значна й плодовита в наслідках. Майбутній дослідник українського театрального мистецтва в ЗДА, а в Ню Йорку зокрема, відмітить з певністю її повну посвяти ролю в його розвитку. І тому уважаємо за вказане згадати про важніші дати з життя й діяльности цієї великої ентузіястки нашого театрального й хорового мистецтва, якому посвятила безінтересовно кращу частину свого життя. Того типу люди вже минаються з великою шкодою для нашої справи, а колись у Рідному Краю і тут за океаном на цих безкорисних працівниках спочивало все наше громадське й культурно - освітнє життя, а театральне зокрема.

Марія Осадчук уродилася 1899 р. в селі Пальчинцях, збаразького повіту в галицькій частині золотого Поділля. Діточі й молодечі роки провела в своєму рідному селі, любуючись красою подільського красвиду — ланами золотої пшениці, прекрасними садами й чудовими балками, що їх так гарно оспівала Леся Українка в вірші, що розпочинається словами: „Красо України, Поділля..." Українська народна поезія (колядки, щедрівки, веснівки та гагілки), з якою зазнайомилася ще в дитячих роках в часі Різдвяних і Великодніх Свят, мала з певністю великий вплив на її пізніше заінтересування українською піснею й театром.

На чотирнадцятому році життя виїхала до ЗДА до своєї тітки в Бруклині. Новий світ, нові враження, а при тому туга за своїми рідними й за всім рідним, що залишила в Старому краю. Але дуже скоро молода дівчина знаходить собі товариство, бо ще того самого року вступає до Церковного Хору при укр. грек.-католицької Церкви Св. Юра, Бруклині. З цим хором виступає на концерті в честь Т. Шевченка та декламує з великим чуттям „Розриту могилу".

Пізніше переноситься до Ню Йорку й довший час співала в Церковному Хорі укр. греко-католицької Церкви Св. Юра, часто як солістка. Рівночасно належала до хору „Вандурист" при „Бесіді" та була постійною його солісткою в концертових продукціях.

По приїзді до Америки славної Капелі О. Кошиця, вступила на прохання самого диригента, до того ж хору, але щоденна праця на життя не дозволяла їй брати участь у всіх його виступах.

Та найбільше праці й зусиль вложила в українське театральне мистецтво. Виступала переважно в головних ролях на сценах таких українських театрів та театральних гуртків: Театр Машир Карлаша, Театр Медова, драм.-гурток Красновської, театральна група Скоробогача й театральний гурток „Калина". В цьому останньому театральному гуртку під управою її чоловіка п. Іванова перебувала повних 8 літ і була його душею.

До найбільш люблених і вдатних її роль належали: Наталка в опереті „Наталка Полтавка". Маруся в п'єсі „Не ходи Грицю", Одарка в опері „Запорожець за Дунаєм" і роля матері в опері „Катерина". І так ролю Наталки Полтавки грала 36 разів, а ролю Марусі 16 разів. Усіх її виступів на сцені нараховано 1,014 на протязі 30-літньої діяльности. Яка велика мусіла бути її любов до сцени, коли так багато часу й енерґії їй посвячувала майже безінтересовно. Звичайно за свої виступи не жадала заплати, а як деколи й діставала, то значну частину з того віддавала на народні цілі.

Врала активну участь і в громадському житті, належала до багатьох українських товариств, між іншими до Запомогового Товариства „Дністер", Відділ 361 УНС.

М. Лисогір.

Посмертна Згадка

ЯКІВ ЛОШКІВ, один з найстарших членів і основник Б-ва св. Володимира, Відд. 130 УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., упокоївся в Бозі 17 травня 1956 р. на 82 році життя. Покійний походив із села Мшанець, Зах. Україна. Полишив в смутку 5 дітей і 9 внуків і два правнуки. Похорон відбувся 21 травня в понеділок о год. 10 рано з пох. зав. П. Ярема, 129 E. 7th St., до церкви св. Юра, а відтак на цвинтар St. Johns Cemetery при участі Членів, Приятелів і Знайомих. — В. Й. П.!

Гр. Лучанко, секр.

ТАРЗАН, ч. 3672. Напад з-заду

Коли стомлена група мандрувала темними джунглями...

... ворожа загроза вже чигала з вітром. Лев Нума підкрадався на м'яких, подушкуватих лапах!

Незабаром томлячa подорож зробила своє, і п-ні Сторб відстала — тільки, щоб з переляку роззявити рота, бо могутня бестія з жахливим ревом кинулася в атаку.